

Een taalriedel

1.1 Wat is het?

Een taalriedel (in het Engels ‘jazz chant’¹ genoemd) is een **kort geheel van alledaags taalgebruik met routineformuleringen op ritmische wijze ingesproken**.

Met taalriedels kan men enerzijds het vloeiend gebruik van alledaagse uitdrukkingen oefenen en anderzijds in een natuurlijke context werken aan **prosodie**: klemtoon, intonatiepatronen, ritme en pauzes.

In taalriedels komen formuleachtige uitdrukkingen aan bod waaraan vaak te weinig aandacht besteed wordt tijdens de gewone lessen. We geven enkele voorbeelden:

- ‘Hoe is het?’ (/hoeist?/ voor ‘Hoe gaat het met jou?’).
- ‘Dat gaat.’ (waarmee we bedoelen dat het niet goed gaat, maar ook niet slecht).
- ‘Niet te doen!’ (/nitðdoen/ waarmee we bijvoorbeeld bedoelen dat het erg druk is of dat de taak erg moeilijk, zonet onmogelijk, is).
- ‘Dat doet er niet toe.’ (/datoetðrmitoe/ waarmee we te kennen geven dat iets niet zo belangrijk is).
- ‘Ik snap er niks van.’ (/ksnapðrniksvan/ waarmee we duidelijk maken dat we iets echt niet begrijpen).
- ...

Via extra inoefening kunnen dergelijke gehelen/uitdrukkingen geautomatiseerd worden in het Nederlands taalgebruik van de anderstalige cursist.

Naast het automatiseren van routineformuleringen en idiomen kunt u met een taalriedel trainen op het verhogen van de verstaanbaarheid van de cursist. Door de cursist te laten meespreken met de riedel op de cd traint zij/hij verschillende aspecten van de prosodie. Werken aan intonatiepatronen en klemtonen bijvoorbeeld heeft vaak meer effect op het verhogen van de verstaanbaarheid van de cursist dan het remediëren van individuele, geïsoleerde klanken.

Taalriedels kunnen gebruikt worden als aanvulling op en naast andere cursusmaterialen en leermiddelen. Ze kunnen ingezet worden in de klasgroep, maar ze kunnen ook prima gebruikt worden voor individuele remediëringssessies van cursisten met verstaanbaarheidsproblemen.

Het is absoluut niet de bedoeling bij de eerste riedel te beginnen en bij de laatste te eindigen. Er zit over het geheel gezien niet eens een oplopende moeilijkheidsgraad in de riedels, al zijn de riedels bij de beginnerscontext ‘onthaal’ ook wel de eenvoudigste. U kunt echter volledig

1. Graham, C. (1978). *Jazz chants: Rhythms of American English for students of English as a second language*. Oxford: Oxford University Press. (boek: ISBN 0-19-502407-9 – cassette: ISBN 0-19-502410-9, 80 p. ill.)

naar eigen inzicht een selectie maken uit de aangeboden riedels en ze in gelijk welke volgorde behandelen.

Dankzij het feit dat de dialoges ritmisch opgenomen worden met een ondersteunende ‘beat’, zorgen de taalriedels voor een leuke, soms zelfs wat speelse, manier om in de klas aan de automatisering van dagelijks taalgebruik te werken.

1.2 Riedel en Ritme – Vlaamse taalriedels

Het boek *Taalriedels – Een cursus spreekvaardigheid Nederlands als tweede taal*² sloeg ook in Vlaanderen aan. De leerkrachten in Vlaanderen kunnen heel wat van de in dat werk opgenomen taalriedels echter niet gebruiken wegens ‘te Hollands’. Wegens de beperkte bruikbaarheid van een aantal Nederlandse taalriedels ontstond het idee om ‘Vlaamse taalriedels’ uit te werken.

✓ Samenstelling van het materiaal: cursistenboek en docentenversie

Riedel en Ritme – Vlaamse taalriedels is in twee verschillende versies op de markt. Er is een versie voor de cursist en één voor de docent.

Wanneer een anderstalige cursist gebeten is door de taalriedelmicrobe, bijvoorbeeld door kennismaking met de riedels in de klas, kan zij/hij een cursistenboek met cd aanschaffen. In het cursistenboek staan de teksten van de riedels en kleine foto’s die de situatie in de riedel weergeven. Op de cd vindt de cursist de audiofragmenten. Zo kan individueel – thuis, in de auto of waar ook – ‘geriedeld’ worden. Cursisten die tijdens remediëringssessies intensief met de taalriedels werken, vinden het fijn om er thuis ook mee te kunnen oefenen.

De docentenversie van *Riedel en Ritme* is uitgebreider. De cd bevat uiteraard de audiofragmenten, maar daarnaast kan de docent aan de hand van een digitale versie van de riedelteksten eigen spatieteksten (i.e. ‘gatenteksten’ waarbij een aantal woorden uit de riedel worden weggelaten) maken. Er werden ook digitale voorbeeldspatieteksten toegevoegd voor docenten die even wat minder inspiratie hebben, al zijn we die in het werkveld nog maar zelden tegengekomen.

De papieren handleiding bevat voor elke riedel een foto op A4-formaat die als startpunt voor de contextualiseringsfase kan worden gebruikt. Uiteraard staan de teksten ook op papier ter beschikking. In de handleiding wordt een algemene werkwijze voor de taalriedels geschetst die concreet wordt gemaakt aan de hand van één riedel. Er werden ook een aantal suggesties voor andere werkvormen opgenomen. Er is een onderdeelje over de relatie tussen het werken met riedels en aandacht voor vormaspecten, alsook over de relatie tussen riedels en verstaanbaarheid. Het leeuwendeel van de handleiding bestaat uit de tips per riedel. In verschillende rubrieken worden aandachtspunten en ideeën voor de klaspraktijk bijeengebracht: vragen voor de contextualiseringsfase met de foto of vragen voor de luisterrondes (algemene en meer specifieke), cultuurelementen, aandachtspunten voor uitspraak en prosodie, grammatica, ... Het is zeker niet de bedoeling om de docent te verplichten onze werkwijze en ideeën te gebruiken. We hopen wel dat zij/hij door onze ideeën geïnspireerd wordt.

2. Deen, J., & Van Veen, C. (1994). *Taalriedels. Een cursus spreekvaardigheid Nederlands als tweede taal*. Groningen: Wolters-Noordhoff. (docentenhandleiding – cassette: ISBN 90-01-20282-9, 108 p. ill.)

✓ Contexten

We schreven riedels over verschillende onderwerpen en rangschikten ze op basis van de ‘contexten’ van de nieuwe leerplannen voor het volwassenenonderwijs en conform de contexten in het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen in het volwassenenonderwijs. Uiteraard was het niet mogelijk om binnen het bestek van 37 riedels alle thema’s aan bod te laten komen.

Het ‘lege’ riedelritme op de audio-cd (laatste track) biedt docenten en cursisten de mogelijkheid zelf creatief riedels te maken over onderwerpen naar keuze.

✓ Niveaus

Voor de Centra voor Volwassenenonderwijs kunnen we met redelijke zekerheid stellen dat de riedels inzetbaar zijn vanaf niveau 1.1 (beginners) tot 2.2 (halfgevoorderden). Welke riedel het best in welke module wordt behandeld, is afhankelijk van de doelgroep en dat laten we ook het liefst aan de deskundigheid van de docent over.